

عنوان مقاله:

بررسی تنوع مورفولوژیکی جمعیت های مختلف گیاه دارویی چای کوهی بر اساس روش های آماری چند متغیره

محل انتشار:

پژوهشنامه اصلاح گیاهان زراعی، دوره 13، شماره 39 (سال: 1400)

تعداد صفحات اصل مقاله: 13

نویسندگان:

کازم لطفی - *Department of Horticultural Science, Faculty of Agriculture, Islamic Azad University, Miyaneh Branch, Miyaneh, Iran*

مهدی اورعی - *Department of Horticultural Science, Faculty of Agriculture, Islamic Azad University, Miyaneh Branch, Miyaneh, Iran*

سعید حضرتی - *Department of Agronomy and plant breeding, Faculty of Agriculture, Azarbaijan Shahid Madani University, 53714-161, Tabriz, Iran*

علی فرامرزی - *Department of Horticultural Science, Faculty of Agriculture, Islamic Azad University, Miyaneh Branch, Miyaneh, Iran*

جلیل آجلی - *Department of Horticultural Science, Faculty of Agriculture, Islamic Azad University, Miyaneh Branch, Miyaneh, Iran*

خلاصه مقاله:

چای کوهی با نام علمی *Stachys lavandulifolia* از جمله گیاهان دارویی است که دارای پراکنش زیادی در ایران بوده و همچنین دارای خواص دارویی فراوان می باشد. مطالعات کمی در خصوص بررسی تنوع بین جمعیت های مختلف چای کوهی صورت گرفته است. بنابراین ارزیابی تنوع بین جمعیت های این گونه در راستای اهلی سازی آن امری ضروری است. بدین منظور مطالعه ای روی ۲۶ جمعیت چای کوهی در منطقه شمال غرب از پنج استان (آذربایجان شرقی، آذربایجان غربی، اردبیل، زنجان و همدان) در قالب طرح بلوک کامل تصادفی در سه تکرار در سال ۱۳۹۸ صورت گرفت. نتایج حاصل از تجزیه واریانس نشان داد که اختلاف بین جمعیت های مختلف مورد مطالعه بر اساس صفات ارتفاع بوته، وزن تر و خشک بوته، طول و قطر گل و وزن تر گل در سطح احتمال یک درصد معنی دار بود. بیشترین میزان وزن تر گل در جمعیت P۳ به میزان ۱/۳۲ گرم مشاهده شد. در مقابل کمترین میزان وزن تر گل مربوط به جمعیت P۱ به میزان ۰/۳۲ گرم بود. بر اساس نتایج حاصل از تجزیه واریانس مشاهده شد که صفات وزن خشک گل، طول و عرض برگ و تعداد برگ در سطح احتمال یک درصد و صفات وزن تر و خشک برگ در سطح احتمال پنج درصد معنی دار بودند. نتایج مقایسه میانگین نشان داد که بیشترین و کمترین میزان صفت وزن خشک گل به ترتیب مربوط به جمعیت های P۳ و P۱ به میزان ۰/۶۴ و ۰/۱۳ گرم بود. دندروگرام حاصل از تجزیه خوشه ای نشان داد که ۲۶ جمعیت چای کوهی مورد مطالعه به پنج گروه مجزا از هم تفکیک شدند. مقایسه میانگین بین گروه های حاصل از تجزیه خوشه ای نشان داد که بیشترین میزان صفت وزن تر گل مربوط به گروه سوم به میزان ۰/۹۶ گرم بود. نتایج حاصل از تجزیه به مولفه های اصلی نشان داد که تعداد چهار مولفه دارای مقدار ویژه بالاتر از یک بودند و در مجموع ۲۹/۸۴ درصد از واریانس کل را به خود اختصاص دادند. تجزیه به مولفه های صفات مورفولوژیک در اکثر موارد نتایج تجزیه خوشه ای را تایید نمود. در مولفه اول صفات ارتفاع بوته، وزن تر و خشک بوته، وزن تر و خشک گل، عرض برگ، تعداد برگ و وزن تر و خشک برگ، و مولفه دوم مربوط به طول گل، مولفه سوم تعداد برگ و مولفه چهارم قطر گل بیشترین میزان بار عامل دارا بودند. بر اساس نتایج حاصل از تجزیه همبستگی مشاهده شد که صفت وزن خشک برگ با صفات وزن خشک بوته (۰/۴۹)، وزن خشک گل (۰/۴۷)، طول برگ (۰/۵۱) و وزن تر برگ (۰/۶۵) همبستگی مثبت و معنی دار وجود دارد. به طور کلی نتایج بیانگر آن بود که بین جمعیت ها تنوع بسیار بالایی وجود دارد و این تنوع می تواند به خاطر شرایط رویشگاه یا ژنتیک جمعیت ها باشد.

کلمات کلیدی:

,Biplot, Cluster analysis, Correlation, Medicinal plants, Number of flowers, Population
بای پلات, تجزیه خوشه ای, گیاهان دارویی, مورفولوژیک, همبستگی

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/1291702>

